

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno ob nedeljah in praznikih — inšerati do 30 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inšerati petih vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inšerati davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inosemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 28 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Ob prvem Mussolinijevem obisku v Nemčiji:

Srečanje dveh diktatorjev v Berlinu

Berlin je sprejel fašističnega diktatorja z največjimi častmi — K sprejemu se je zbralo nad četrt milijona ljudi — Hitler in Mussolini poudarjata miroljubnost svojih držav — Ugibanja o zakulisnih razgovorih

London, 28. septembra. o. »Daily Telegraph« poroča o Mussolinijevem obisku pri Hitlerju, da bo skušal Hitler predsednika italijanske vlade pridobiti za to, da se Italija in Nemčija čimbolj približata Angliji. Zato bi se morali obe državi predvsem zediniti glede na španski problem in solidarno popustiti nasproti Angliji. Hitler bo skušal vplivati na Mussolinija, da pristane v celoti tudi na nyonsko pogodbo. Po mnenju londonskega lista je pričakovati, da bo imela napovedana skupna izjava obeh diktatorjev tak smisel.

Ko bi se Anglija približala osi Rim — Berlin, naj bi se pričela skupna akcija vseh treh držav še za pridobitev

Francije. Mussolini in Hitler bosta na ta način očitno skušala dovesti do neke vrste novega pakta štirih velesil, ki naj bi imel značaj pogodbe o vzajemni pomoči. V takem primeru pa bi se morala Francija vsakogar odreči svoji sedanji pogodbi z Rusijo.

Kar se tiče umika italijanskih in nemških prostovoljcev iz Španije, pravi »Daily Telegraph«, sodijo dobro poučeni nemški politični krogi, da te stvari zaradi tehničnih težav ne bo mogoče zlepa kmalu urediti. Nemških prostovoljcev na Španskem ni mnogo. Tem težji pa je problem italijanskih prostovoljcev, ki bi jih bilo le težko mogoče naglo in na skrivnem odvesti iz Španije razaj v Italijo.

in skupnih interesov, ki je odredjena že po sami naravi teh odnosov. Ona ni in ne bo biti v ostalem nikak zaprt blok, ki se z nezaupanjem in strahom oddaja od ostalega sveta. Italija in Nemčija sta pripravljene sodelovati z vsemi ostalimi državami, ki so dobre volje. S svoje strani pa zahtevata spoštovanje in razumevanje za svoje potrebe in za svoje upravičene zahteve. Kot edini pogoj za svoje prijateljstvo zahtevata samo, da se ne rušijo osnove naše slavne evropske kulture. Razgovori, ki sem jih vodil te dni z vami, so se okrepili naše prijateljstvo in ga zavarovali proti vsem poskusom razdvajanja in razdora, pa

naj pridejo od katerekoli strani. Ko se bom vračal v Italijo, bom ponesel s seboj spomin na vaše močne čete, na manifestacije naroda, na duhovno in tehnično obnovitveno delo, ki ga je nemški narod izvršil pod vašim vodstvom, spomin na vašo aktivnost in na sprejem, ki ste mi ga priredili in za katerega sem vam zelo hvaležen. Toda predvsem bom ponesel s seboj globoko prepričanje o našem krepkem prijateljstvu.

Mussolini je nato dvignil čašo na zdravje vodje in državne kancelarja Adolfa Hitlerja ter za napredek in veličino nacionalno socialistične Nemčije.

Italijani zaplenili španski parnik Odvedli so ga v Napulj, kjer so raztovorili za valencijsko vlado namenjeno žito

Napoli, 28. septembra (Havas). Španski parnik »Gaboscriste«, ki je prihajal iz neke ruske luke, je bil odpeljan v Napulj, kjer so raztovorili žito, namenjeno v Barcelono. Niso doslej še znane podrobnosti te zadeve.

Santander, 28. septembra. Nacionalistične čete so večerj okrepile pritisk na vzhodnih odsekih santanderskega bojišča. Čete, ki se bojujejo na Sierra so zavzele Belmonta, kolona južno Riana pa je napredovala 8 km.

Valencija, 28. septembra. Predsednik španske narodne skupščine Martínez Barrio je izjavil, da se bodo Cortes sestali na

novi zasedanje v začetku oktobra. V dobro obveščenih krogih trde, da bodo v delu Cortesov sodelovale tudi ugledne španske osebnosti.

London, 28. septembra. AA. Eden in njegovi sodelavci pripravljajo sedaj besedilo note, ki bo odposlana italijanski vladi v zvezi s španskim vprašanjem. Angleška nota bo dodana besedilu, ki ga istočasno pripravljajo v Parizu. Zunanji minister Eden se je večerj popoldne ponovno sestel s Chamberlainom. Mislilo, da se ta sestanek nanaša na sporočilo, ki ga nameravata francoska in angleška vlada še enkrat napraviti v Rimu.

rodniških razmerah, čisto je pretepal njo, mater in otroke tako, da so živeli v neprestani življenjski nevarnosti pred njegovo surovostjo in podivjanostjo. Neposredno pred dejanjem pa je bila zmešana od vina, ki ga je pila pri Gregorčiču, dalje od razburjenja in zaradi prapirav od moževih pretenj med potjo, zlasti pa je bila izmučena, ko je vlekla pijanega moža po strmem klancu proti domu. Vse to je na njo, tako vplivalo, da se dejanja ni dobro zavedala. Sedaj se kasa in hudo ji je, da ga je umorila, ker se ji zdi, da bi se kljub njegovim slabostim morda le še dalo kako potpeti z njim. Da bi bila obdolženka pred dejanjem zaradi zaužite pijače — njena mati je izpovedala, da je bolj malo pila in je bila manj vinjena — radi razburjenosti in fizične utrujenosti v omočnem stanju, ki naj bi zmanjšalo njeno vračunljivost, ni mogoče trditi. Nasprotno. Iz poteka celoga dogodka, kakor ga opisuje sama, izhaja nedvomno, da se je dobro zavedala nagibov, ki so privedli do dejanja. Videla je, da so jo moža zapustile vse moči, a je omagal sredi klanca le nekaj korakov pred domom. Izrabila je to njegovo stanje in za vsak primer, če bi se le utegnil upirati, je vzela s seboj vrh, ga spečeta zvezala in mu tako onemogočila vsako obrambo. Sela, ko si je bila v svesti, da ji ne more nikakor škoditi in da bo njeno početje uspešno in brez nevarnosti, je zamahnila in ga pobila do smrti. Čas in kraj, pokojnikovo brezmožno sranje, sredstva in način izvršitve kažejo jasno, da se je obdolženka dobro zavedala, kaj dela in kako dela. Imela je za to svoje dejanje dobro premišljen načrt, se po njem ravnila in ga tudi izpeljala. Prav v tem se vidi obdolženkin zrel preudarek, po katerem je storila zločin.

Senatu je predsedoval s. o. s. Božidar Romih, obtožbo je zastopal državni tožilec Jože Priatelj. Na razpravi je obtoženka, ki jo je zagovarjal novomeški odvetnik dr. Fran Ivanetič, odkrito priznala svoje dejanje ter opisala vse strahotne podrobnosti te krvave družinske tragedije. Zastopane priče med katerimi sta bila tudi mati obtožene Terezija Skušek in njen sin Stanislav, so izpovedale, da je bil pokojni Maserko zelo nasilen človek, ki je za vsako malenkost grozil z nožem domačim in tujim ljudem. Kar je zaslužil kot delavec, je pogljal na grlu, družina pa je trpela veliko pomanjkanje. Pa vse to mu še ni bilo dovolj. Zene in otroke je vrhu vsega gorja še pretepal, zlasti 11letnega pastorka Stanka, o katerem so ljudje govorili, da bo moral ob takem ravnanju zblazneti. Te žalostne in neznozne družinske razmere so ženo napotile, da je svojega moža ubila.

Sodišče se ni moglo prepričati, da je nesrečna žena ubila svojega moža po treznem preudarku, kakor to trdi obtoženka, ter je upoštevala vse okoliščine in dober glas obtoženke. Franciško Maserko obsojilo je na dve leti robije. Državni tožilec je najvil priziv, obtoženka pa je kazen sprejela.

Sestanek dr. Hodže in dr. Schuschnigga

Dunaj, 28. septembra. AA. Predsednik češkoslovaške vlade dr. Milan Hodža in avstrijski kancelar dr. Schuschnigg sta se sestala večerj popoldne v Baden pri Dunaju. O vsebini njihovih razgovorov ni bilo do tega trenutka izdano nobeno službeno poročilo.

Upor v Abesiniji

Rim, 28. septembra. AA. (Havas). V meridijanskih krogih odločno demantirajo vesti, razširjene v inozemstvu, da se je upro prebivalstvo v Makali, Aksumu in Aduli. Tu naglašajo, da vlada na vsem ozemlju italijanskega abesinskega cesarstva popoln mir in da se ni nikjer dogdil najmanjši incident.

Pogrešani nemški letalci so se javili

Berlin, 28. septembra. AA. (DNB). Uprava nemške letalske družbe Hansa je prejela večerj iz Kabula (Afghanistan) vest, da je tja prispelo njeno letalo, ki je v to smer krenilo s Kitajske že pred štirimi tedni in o katerem ni bilo ves ta čas nobenega glasu. Poveljnik letala kapetan Unicht je izjavil, da se je moralo letalo 30. avgusta spustiti na zemljo v Kalganu zaradi defekta, ki ga bilo mogoče šele predvečeršnjim popolnoma popraviti.

Tudi angleški fašisti ne dajo miru

London, 28. septembra. AA. Major Attlee je hotel kot glavni govornik delavske stranke spregovoriti v občinskem domu v Isthmu, eden izmed navzočih pa je proti temu protestiral. Takoj nato so v dvorani eksplodirale smrdljive bombe in je nato večina Attleejevih prištevov zapustila kraj zborovanja. Sele po nastopu policije, ki je aretirala nekatere demonstrante, je mogel Attlee mirno govoriti. Demonstranti so člani angleške fašistične stranke.

INOZEMSKA BORZE

Curli, 28. septembra. Beograd 10.—, Pariz 14.915, London 21.5575, New York —, Bruselj 73.325, Milán —, Amsterdam —, Berlin 174.75, Dunaj (81.85), Prag 88.25, Varšava 89.25, Bukarešta 8.25.

Triumfalen sprejem Mussolinija v Berlinu

Berlin, 28. septembra d. Na ulicah se je že nekaj ur pred Mussolinijevim prihodom nabrala velika množica. Navdušenje je od minute do minute naraslo. Policijski organi, ki so vzdrževali red, so si morali silno prizadevati, da zadržijo množice. V bližini postaje se je zbralo več kot četrt milijona ljudi. Vsi pravijo, da ni še nihče videl v Berlinu veličastnejšega od današnjega vrvenja po berlinskih ulicah. Po tej veliki berlinski arteriji je nekdo korakala nemška vojska, po njej je stopal Hindenburg po izvolitvi za predsednika rajha, danes so pa v tretje odprli to triumfalno cesto, da bo po njej prišel Mussolini.

Na vseh straneh so postavili mnogoštevilne voznike. Ko je vlak privozil, so zaigrali italijansko in nemško himno. Poleg postaje je stala Hitlerjeva osebna garda 4000 mož, med katerimi ni nobeden manjši od 1.80 m. Ta garda je izkazala čast Mussoliniju. Na cestli, po kateri je šel predsednik italijanske vlade, je stalo tudi 2000 fašistov, pri njih pa na tisoče in tisoče Italijanov, ki so se pripeljali iz vseh krajev Italije.

Posebni vlak, s katerim se je pripeljal Mussolini s svojim spremstvom, je počasi privozil na postajo ob 17.40. Postaja je vsa v cvetju. Hitler se je pripeljal v Berlin s posebnim vlakom malo pred Mussolinijem in je sprejel duceja na peronu ter mu predstavil člane vlade. Kmalu nato sta se Hitler in Mussolini pokazala na trgu pred postajo. Stopala sta peš. Godba je igrala obe narodni himni, oddelki nemškega vojaštva so pa izkazali čast. Množica je navdušeno vzklikala poglavarjema obeh držav. Mussolini je v Hitlerjevem spremstvu

pregledal oddelke vojske, mornarice in letalstva, ki so mu izkazali čast. Nato je pa sedel v velik zaprt avto na Hitlerjevo desno stran. Avto je počasi odpeljal med frenetičnim vzklikanjem množice, ki so pozdravljale Hitlerja in Mussolinija z nemškimi in italijanskimi zastavicami.

Rim, 28. septembra d. Vsa Italija je po radiu spremljala Mussolinijev prihod v Berlin. Popisoval ga je neki italijanski napovedovalec naravnost s postaje, kjer so bili poprej instalirali vse potrebne naprave. Poročila o prihodu in sprejemu duceja so zbudila velikansko veselje, tako da se sme ržati, da vsa Italija z navdušenjem spremlja Mussolinija v Berlinu.

Ignorirani diplomati

Berlin, 28. septembra. AA. (Havas). Značilno je, da ob priliki Mussolinijevega obiska v Berlinu diplomatski zbor sploh ni bil pozvan na sprejem. Na kolodvoru so bili samo poslaniki generala Franca ter avstrijski in madžarski poslaniki. Iz uradnih nemških krogov se doznava, da so vse vesti o bližnjem potovanju kancelarja Hitlerja v Italijo, kakor tudi govorice o nekakšnem pozivu italijanskega in nemškega vodje zapadnim velesilam, izmišljene.

Ogled Kruppovih tvornic

Berlin, 28. septembra. V italijanskih krogih trde, da je Mussolini posetil večerj v Nemčiji Kruppove tvornice orožja predvsem zato, ker oskrbujejo prav sedaj italijansko vojno mornarico, zlasti z nekaterimi posodnimi deli za topove kalibra 420 mm.

Hitler: „Ne ustvarjamo nikakega novega bloka proti drugim državam“

Berlin, 28. septembra. (DNB). Na smotnem velikem banketu, prirejenem na čast Mussolinija, je imel kancelar Hitler sledeči govor:

Kot vodja in kancelar nemškega naroda imam veliko čast in radost, da želim vaši ekselenci v prestolnici rajha najprišrčnejšo dobrodoščilo. Obenem z menoj pozdravlja nemški narod v vas genialnega stvaritelja fašistične Italije in ustanovitelja novega imperija. Na vaši poti skozi Nemčijo ste po velikem navdušenju, ki vam je bilo izraženo od vseh slojev nemškega naroda, spoznali, da vaš obisk za nas ni le diplomatski dogodek in samo slučajen sestanek. V času ko je ves svet poln napačnosti in nemirnih zapletitjav, ko skušajo razni najbolj nevarni elementi napasti staro kulturo Evrope, sta se Italija in Nemčija znašli v iskrenem prijateljstvu in političnem sodelovanju na istem terenu. In to sodelovanje sloni na isti nezlomljivi volji po življenju in afirmaciji italijanskega in nemškega naroda ter na sorodnih političnih idealih, ki so po našem globokem prepričanju osnova naše notranje moči in stabilnosti naših držav. Ta skupna osnov-

na politična načela predstavljajo čvrsto vez, ki spaja naša dva naroda, prav tako pa tudi okolnost, da med realnimi življenjskimi interesi Italije in Nemčije ni nikakršnih razhajalnih elementov, temveč so samo taki, ki to zvezo le še bolj dopolnjujejo. To so nama potrdili tudi razgovori, ki sva jih te dni skupno vodila. Prepričan sem, da ni mogoče smatrati našega političnega dela za mir in za visok procvit evropske kulture kot ustvarjanje kakšnega bloka proti ostalim evropskim državam. Nasprotno, mi smo prepričani, da s tem našim skupnim delom služimo ne le interesom obeh naših dveh držav, temveč tudi splošnemu mednarodnemu sporazumu, ki nam je prav tako pri srcu. V tem duhu bosta Italija in Nemčija sodelovali pri reševanju vseh političnih nalog, da bi tako preprečili vsak morebitni poskus razdvajanja oz. izigravanja obeh narodov. Dvigam čašo in pijem na zdravje kraja Italije in cesarja Abesinije, vašega vzvišene suverena, kakor tudi na vaše osebno zdravje ter za veličino in napredek fašističnega italijanskega naroda.

Mussolini: „Zahtevamo samo razumevanje za svoje upravičene zahteve“

Na to zdravico je odgovoril Mussolini s temile besedami:

Odkar sem stopil na nemška tla, sem povsod občutil duhovno ozračje velikega prijateljskega naroda Nemčije v srcaj Adolfa Hitlerja. V osebi vodje in kancelarja pozdravljam borca, ki je nemškemu narodu spet vrnil zavest o njegovi veličini. V njegovi osebi pozdravljam novega stvoritelja nacije, s katero je fašistična Italija povezana s tolikerkimi vezmi duha in dela. Fašistična in nacistična revolucija sta bili stvariteljski revoluciji. Na njih osnovi

sta Nemčija in Italija stvorili velika dela kulture in napredka in na tej isti osnovi bodo tudi v bodočnosti zgrajena nova in nič manjša dela. Za časa svojega bivanja v Nemčiji sem videl taka dela napredka in sem se jim čutil. Videl sem in sem se čutil življenjski in stvariteljski intenciji nemškega naroda, njegovi disciplini, jakosti volje in njegovi veri. Nemško-italijanska solidarnost je živa in aktivna solidarnost in ne samo rezultat sorodnosti političnih razgovorov in diplomatske spretnosti, temveč predvsem izraz in rezultat sorodnosti

Ker je ubila svojega moža

se je morala danes zagovarjati pred novomeškim sodiščem Franciška Maserko

Novo mesto, 28. sept. Pred senatom petorice novomeškega okrožnega sodišča se je zagovarjala danes Franciška Maserko, nezakonska hči Terezije Skušek, rojena 31. oktobra 1906. V Srednjem Lakoncu, stanujoča v Gornjem Lakoncu, pristojna pa v občini Mokronog. Državno tožilstvo je dvignilo proti nji obtožbo, ker je letos 29. avgusta v Gornjem Lakoncu po zlem prevdaru s sekiro ubila svojega moža Stanka Maserka.

Obtožnica

Dne 29. avgusta so se odpravili obdolženka, njena mati Skušek Terezija in Maserko Stanko, obdolženkin mož, v vinotoč Gregorčiča Alojza v Sred. Lakoncu, kamor so pršli že v miraku. Tam jim je Gregorčič podaril liter jabolčnika, nato pa so naročili še dva litra vina, od katerega je tudi Gregorčič spil dva ali tri kozarce. Okoli 10. ure zvečer se je družba dobro volje vračala proti domu. Obdolženka in njen mož sta hodila spredaj, za njima pa je šla Skušekova. Maserka, ki je tistega dne kuhala žganje pri posestniku Mikliču Janezu v Borovnici in se okoli 16. ure vrnil domov že nekoliko okajen, se je Gregorčičevo vino močno prišlo trsko, da se je domov grede opotekal in je spotoma tudi večkrat padel. Obdolženka je imela zato dosti opravka, ko je morala pijanega moža, ki je na njo godrnjal in vpil, da ga mora spravit domov, ponovno dvigniti na noge in ga pod pazduho vleči domov. Že so krenili z banovinske ceste na stezo, ki se vzpenja v močni strmini proti Maserkovemu domu, od katerega so bili oddaljeni le še kakih 150 korakov. Ker je šla tod precej počasi, ju je Skušekova dohitela. Šlišala je mimogrede, kako sta obdolženka in njen mož med seboj nekaj vpila in godrnjala, pa je šla mimo njiju po stezi

naprej, prišla domov se slekla in legla. Obdolženka in njen mož pa sta ostala sredi klanca sama, vse naokoli je že legla temna noč.

Bilo je kakih 80 korakov pred hišo. Maserko je zopet sedel na tla, se jezil, preklinjal in grozil. Ukazal je obdolženki, naj gre po kuč in ga potem spravi domov. Puštila ga je v bregu in stopala po klancu proti hiši. In tedaj ji je šinila v glavo misel, da bi sega rešila za vedno, da bi bilo tega 11letnega trpljenja, odkar je z njim poročena, enkrat konec, misel, da bi ga usmrtila. Da, usmrtili ga mora! Poiskala je doma sekiro in kos vrvi in s tem odšla nazaj k možu, ki je ležal na stezi in spal. Stopila je k njemu in mu spečemu zvezala obe nogi z vrvjo, da bi ne mogel vstati. Nato je prišla sekiro in zamahnila enkrat, dvakrat...

Okoli pol ene se je vrnila na kraj zločina obdolženka v družbi Kneza Vinke in njegove žene, ki ju je šla med tem potklicat, češ, naj gresta pogledat, da ji je nekdo moža ubil. Našli so ga na stezi pod hišo Maserka z veliko odprto rano na vratu, iz katere se je razlila kri: ležal po stezi. Bil je že mrtev. Knez je odšel nato z obdolženko naravnost na orožniško postajo v Mokronog, da bi tam povedala, kaj sta videla. Po kratkem obotavljanju je orožnikom obdolženka priznala, da je svojega moža sama ubila. Ta dejanski stan je razviden iz orožniške ovadbe, dalje iz pričevanja Skušekove, Kneza Vinke in Jožefe, izhaja pa tudi iz obdolženkindega priznanja. Glasom obdolženkega zapisnika je zadobil Maserko verjetno 6 udarcev s sekiro. Vanka poškodba zase je bila smrtna in takoj smrtna je bila ona, ki je presekala hrtenico. Tudi takojšnja zdravniška pomoč, bi ne mogla odvrti smrti.

Obdolženka se zagovarja, da je ekoli 11 let živela s pokojnim možem in nemočih

Zopet po dolgem času komični trio: Hans Moser, Leo Slezak in Adela Sandrock v veliki filmski komediji iz cirkuškega življenja

Cirkus Saran

— Premiera danes v elitnem kinu Matica —

Nastopajo še gentilemani, klovni, potepuha Pat in Patagona t. d. i. t. d.

DNEVNE VESTI

— Jugoslovnsko - italijanska železnika konferenca. V Dubrovniku se prične dne konferenca zastopnikov jugoslovnskih in italijanskih železnice o voznih redih in prevoznih tarifih. Italijanski delegati so prispeli v Dubrovnik že s noči.

— Velike poplave ob Muri. Tudi na drugem mestu poročamo, da je Mura prestopila bregove in poplavlja polja in travnike na obeh straneh. Iz Cakovca poročajo, da niti najstarejši ljudje ne pomnijo tako velikih poplav ob Muri. Za v soboto poplode so morali izprazniti vas Dokležovje, ker je voda vdrla v hiše in staja. Ljudje so bežali na strehe. Ves promet med Medjimurjem in Prekmurjem je bil ustavljen. Hitro so morali izprazniti tudi več drugih vasi na prekomurski strani Mure. Voda je porušila več hiš. Med Murskim Središčem in Dolno Lendavo je nastalo veliko jezero, iz katerega se vidijo samo strehe hiš in vrhovi dreves. Pri Sv. Martinu na otoku Mekinja je odnesla voda vsa drva, kar so jih kmetje pripravili za zimo. Pod vodo je okrog 20.000 orlov zjemle.

— Naš rojak Anton Dermota, član državne opere na Dunaju, poje Alfreda v »Traviati« in Lenskaga v »Onjeginu« poleg raznih manjših partij. Zdalj poročajo »Neue Fr. Presse«, da je dobil še sledeče tenorske uloge: Fentona v Verdievem »Fakstafu«, Walterja v Vogelweide v Tannhäuserju, Belmonta v Mozartovem »Bogu iz se rajal«, pevca v Straussovem »Kavalirju z rožin«, in Oktavija v Mozartovem »Don Juanu«. Sodeloval bo tudi kot solist na vseh koncertih v Bruslju. Naš Dermota se torej odlično uveljavlja.

KINO SLOGA

Warner Olannd in Boris Karloff v velenapetnem filmu

MEFISTO V OPERI

Divne operne arije.

Najnovejši žurnal:

MATICA

PREMIERA vesele komedije

CIRKUS SARAN

Hans Moser, Leo Slezak, Adela Sandrock

UNION

Premiera velikega zabavnega filma

ROTSCHILD

(Hohstaplerji)

V glavni vlogi znani priljubljeni

Harry Baur

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

— Ustanovitev balkanskega obrtnskega zaveza. Sredi oktobra bo v Sofiji kongres bolgarskih obrtnikov, na katerega so povabljeni zastopniki obrtniških organizacij vseh balkanskih držav. Sofijski listi poročajo, da se bo obravnavalo na kongresu tudi vprašanje ustanovitve balkanskega obrtnskega zaveza.

— Nemški avtomobili za Jugoslavijo. Nemški listi pišejo, da hoče nemška avtomobilska industrija osvojiti jugoslovnski trg. Baje bo prodajala avtomobile v Jugoslavijo po tako nizkih cenah, da bo vsaka konkurenca izključena. To bo trajalo en mesec ali dva. Nemci nameravajo baje poslati v Jugoslavijo 400 do 600 manjših avtomobilov in jih prodajati po zelo nizkih cenah.

— V poročilu o Juliju Cezarju popravi. Namesto sedemdeset let in pol (od 5. marca 1910 do sedaj) pravilno sedemdeset in pol. — Namesto »izrutinirane« pravilno izrutinirane igralce. — Levjar je dal diktatorju znanje in notranjo podobo, ne pobudo. — Tudi »revizitor« je pravi lenkvizitar. — Pa ni kriv le zlobni škrtar, temveč tudi moj peresnik, ki se včasih zaleti v nečistljivost. Zal, da stanuje predaleč od tiskarne, da bi lahko vselej sam opravil korekturo. Zato prosim, da se nihče ne razburja zaradi zamenj in zmot tuj v bodoče.

— Gostinska podjetja in 10% naplatina. V našem cen. listu z dne 18. septembra ste pod naslovom »Konferenca turistične gata« omenili, da so se zastopniki gostinskih podjetij na tej konferenci izjavili za uvedbo 10% naplatine, dočim so bili proti predstavitvi drugih organizacij in institucij. K temu pripominjamo, da se je podpisana zveza izrekla pismenim potom in po svojem zastopniku g. Cirilu Majcnu na tej konferenci proti splošni uvedbi 10% naplatine po gostinskih obratih. Izrekla se je za uvedbo naplatine le v 6 izrazito turistično prometnih krajih dravske banovine, katere posejajo inozemski gostje. Zveza združuje gostilniških obrti dravske banovine.

— Zveza strojnikov Jugoslavije, sekcija Ljubljana priredila s podporo banske uprave višji strojniški tečaj iz stroje- in električnega znanstva. Tečaj bo vodil g. inšpektor parnih kotlov inč. Gulič. Pričetek tečaja se bo pričel predvidoma sredi novembra. Pozivamo strojnike in interese za ta tečaj, da se priklade Zvezi strojnikov, sekcija Ljubljana. Miklošičeva c. 22-a I., levo, ob torkih in četrtkih od 8. do 20. ure.

— Megla ovira zračni promet. Večraj je bil prvi poskusni polet na novi zračni progi Bukarešta—Zagreb—Milan, na kateri bodo letala potniška letala redno prihodnje leto. Rumunsko letalo se pa zaradi goste megle v Zagrebu ni moglo spustiti na letališče in je odletelo kar naprej v Benetke, odnosno v Milan. Prihodnje leto bo imel Zagreb zračno zvezo z Benetkami in Milanom. Polet bo trajal 80 minut.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo oblačno, spremenljivo vreme. Večraj je znašala najvišja temperatura v Skoplju 27, v Beogradu 26, v Splitu 25, v Mariboru in Sarajevu 23, v Zagrebu 20, v Ljubljani 16,6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766,8, temperatura je znašala 10,7.

— Podražitev kruha v Zagrebu. V Zagrebu se je zopet podražil kruh. Podražitev sicer ni velika, vendar se bo pa čutila. Cene ne bodo povisane, pač pa bodo štruce nekoliko manjše.

— Petelin izključal otroka oko. V vasi Brežici blizu Sarajeva se je pripetila v nedolgo strašna nesreča. Dveletna hčerka Sukrata Sahbegovića se je igrala na dvorišču, kjer jo je napadel velik petelin. Zadržal se je v njo in jo podrl. Otroku je udaril s glavo ob kamen in se onesvestil. Ta črna je petelin dokliči že izključal eno oko, drugo pa že našel, predno so prihiteli domači in ga zapolili. Ubolega otroka so prepeljali v bolnico, kjer bodo zdravniki poskusili rešiti mu vsaj drugo oko.

— Sin ubil zapravljivega očeta. V vasi Lačarku blizu Sremske Mitrovice je 18letni Branko Vidović v nedeljo zvečer s sekuro razkral glavo svojemu očetu Ranku. Oče je zelo grdo ravnal s svojo ženo in hčerko, še bolj pa s sinom. Večkrat jih je pretepel in podil od hiše. Stari Ranko je bil pijanec in zapravil je mnogo denarja. Zaradi razgrajanja po beograjskih nočnih lokalih ga je beograjska policija odsodila na 100 dni globo. To ga je zelo razjezilo in ko se je v soboto vrnil iz Beograda je zapodil ženo in hčerko od hiše, potem je pa hotel preteptati sina, ki mu je očital razuzdano življenje. Stari je legel na posteljo in vrgel po tleh 4000 din, kolikor mu je bilo ostalo od popivanja po Beogradu. Videč, kako oče zapravlja denar, je sin sklenil obračunati z njim. Stopil je po sekuro in razkral očetu glavo, potem se je pa sam javil orožnikom.

— Samomor ravatelj tekstilne tovarne v Karlovcu. Včeraj popoldne si je v Karlovcu kontal življenje tehnični ravatelj tekstilne tovarne Vladimir Mitvičsky. Stanoval je v hiši pri tovarni. Vzel je kos žice in ga vrgel čez vodo visoke napetosti, drugi konce pa je imel ovit okrog telesa. Električni tok 5000 voltov ga je ubil. Sedaj se ga hoteli rešiti in prenesli so ga v bolnico, toda bil je že mrtel. V poslovnem pismu pravi, da je bil sklep glede samomora v njem dozorel že prej, ne pove pa vzroka.

Iz Ljubljane

—lj Povratek ljubljanske garnizije. Včeraj proti večeru se je vrnila z manevrov na Dolenjskem ljubljanska garnizija, 40. pešpolk in artiljerijski polk. Pozivu Sokolske župe Ljubljana se je spontano odzvalo sokolstvo, ki je ob 16.30 krenilo z godbo Sokola I. z osmimi društvenimi ter dvema naraščajskima praporoma naši hrabri vojski naproti do dolenjske mitnice. Sokolom so se pridružili tudi četniki in skupina dobrovoljcev s praporom. Sokolska povorka, ki se ji je pridružilo na tisoče ljubljancov, se je razporedila na Dolenjski cesti v špalir, mimo katerega je korakala naša vojska. Vsi rojaki so bili okrašeni s cvetjem, prav tako konji, topovi itd., saj jim je prebivalstvo že na vsej dolgi poti od Novega mesta do Ljubljane prišlo s prijetno ovacijo. Na čelu vojske so jahali divizionar general Tonič s pomočnikom generalom Dodičem, komandantom artiljerije generalom Popaličem, sefom načelnika štaba polkovnikom Mihajlovičem in drugimi stabilni oficirji. Sledila je godba dravske divizije, za njo 40. pešpolk, za katerim se je razvilo sokolstvo, a sokolstvu so sledili topničarji. Prebivalstvo je vojske navdušeno sprejelo, na vsej poti po mestu jih je obiskovalo s cvetjem, a mnogi so tudi nudili vojakom okrepčila, bonbone, čokolado in drugo. Vojska je krenila do križišča Aleksandrove in Bleiweisove ceste, kjer je pešpolk zavljal na naprej po Bleiweisovi cesti v svojo vojašnico. Sokolice so v vojašnicah pogostile izmuzne vojske in razdelile med nje mnogo okrepčil in daril.

—lj Predavanje SPD. V četrtek 7. oktobra prične Slovensko planinsko društvo s svojimi predavanji. Prvi bo predaval predsednik TS Sljemena iz Zagreba g. Jakšič Dušan, ki je znan alpinist tudi med našimi planinci. Predaval bo o svojih vzponih v Transilvanski Alpi, katere je posetil pred leti. Pogorje ima mnogo težkih vzponov in spominja na Kaunische planine. Predavatelj bo v silki z diapozitivi pokazal to nam neznano gorovje. Planinci, rezervirajte si ta večer za predavanje SPD, ki se prične kakor običajno ob 20.

—lj Rezervne ofidre, ki so prisostvovali v nedeljo veliki vojski paradi v Metliki, pa so po povratku v Ljubljano pozabili oddati »Putnikove« snake, prosi uprava pododpora, da vrnejo snake danes od 17.30 do 18.30 v pisarno pododpora v Kazini.

—lj Blagajna Poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani bo poslovala od 1. oktobra dalje za stranke od 8. do pol 14. ure.

—lj Oporaznanje na radio-predavanju, ki ga bo oddajala ljubljanska radiododajna postaja v sredo 29. t. m. ob 19.50 pod naslovom Esperanto — postane razvoj in današnje stanje. Predaval bo podpredsednik Jugoslovnske esperantske zveze g. Kozlevčar Jože. Ne zamudite tega zanimivega predavanja.

—lj Uprava oficerškega doma v Ljubljani priredi danes zvečer ob 21. uri v hotelu Miklič družabni večer. Vabljeni so vsi aktivni in rezervni oficirji z družinami. Obilica poljubna.

Z Jesenic

— Sport. V nedeljo popoldne se je vrtila na igrišču Bratstva tekma za prvenstvo podsestavne lige med SK Svedobro iz Ljubljane in SK Bratstvom z Jesenic, katere je končala z visoko zmago gostov z rezultatom 7:1. Borba je bila zelo neenaka, ker so bili nekateri najboljši igralci »Bratstva« odsotni z Jesenic in je radi tega enajstotnica Bratstva nastopila v precej oslabiljeni postavi.

— Vešč naval na sokolstvo. Sokolsko društvo Jesenice je priredilo v nedeljo popoldne veliko javno tomboko, ki jo je posetilo več tisoč ljudi. Sreča se je tudi to pot razmahala raznim ljudem, ki jim bodo glavni dobitki čez zimo nekoliko olajšali težko življenje. Glavni dobitek din

4000 v življenjsko zadelo. Glavni dobitnik, hčerka umlega tovarniškega delavca v Javorniku. Srečali smo jo zadelo Andrejček Minka, hčerka upok. tov. delavca s Boh. Bistrica, moške kolo je dobila Dostan Minka, hčerka kotilnice iz Šebanji pri Podhomu, zaboj sladkorja je dobila Paglaruzzi Bogomir, tov. delavec s Hrutiča, balo kifona Cep Ivana, vdova tov. del. v Javorniku, lep cerviz pa Kobal Anica, hči kovaškega mojstra v Javorniku.

Iz Celja

—c Smrtna nesreča pred hotelom »Pošta«. Včeraj okrog 15.45 se je peljal 71-letni, na Lavi pri Celju stanujoči in pri pekovskem mojstru Oberžanu v Zavodni zaposleni raznašalec peciva Ivan Krajnc s kolesom iz Zavodne proti Gaberju. Na nevarnem križišču pri hotelu »Pošta« na oglu Cankarjeve ceste in Askerčeve ulice je prehitel cestni valjar sreskega cestnega odbora. Tak pred Krajncem je vozil po Askerčevi ulici v smeri proti Gaberju Ivan Doberšek, blešer pri stavbeniku Jezerniku, voz peška od Savinje. Doberšek je vozil pravilno po desni strani. Krajnc je hotel prehiteti voz napredno s desne strani. Ko je bil že tik ob vozu, se je ozrl nazaj na cestni valjar, pri tem pa je zadel s kolesom od strani v voz. Kolo je odletelo na cesto, Krajnc pa je padel pod voz, ki ga je nekaj časa vlekel s seboj, nato pa je šlo zadnje desno kolo Kranjcu čez trebuh. Krajnc je dobil težke notranje poškodbe in je oblašal nezavesten. Kmalu je prispel reševalni avtomobil, ki je odpeljal ponesrečenca v bolnico. Krajnc pa je že med prevozom izdihnil. Truplo so prepeljali v mrtvašnico na bolniško pokopališče. Križišče, na katerem se je zgodila nesreča, je izredno nevarno, ker se tu križajo štiri ceste. Prav tako nevarno je tudi križišče Kralja Petra in Cankarjeve ceste. Zato je nujno potrebno, da poskrbi predstojništvo mestne policije na teh dveh prometnih križiščih za stalno prometno službo.

—c Napad in dve nesreči. Pred dnevi se je mudil podpredsednik finančne kontrole Ivan Obrovnik iz Kozje službeno v Podstredi. Tam ga je napadel neki Kostanjevec in zamahnil proti njemu dvakrat s stolum. Obrovnik je oba udarca prestregel z roko, s tretjim zamahom pa je napadel zadnji Obrovnik s stolum na glavo in ga hudo poškodoval. V Prožinski vasi pri Štorah se je 12-letni delavec sin Leopold Osteršek v soboto doma polil z vrelo kavo in se hudo opedel po obeh nogah. Istega dne je cirkušarka zgrabila 20-letnega ključavničarskega pomočnika Jožeta Juharta v Braslovcah za desno roko in mu jo razmesarila. Poškodovanci se zdravijo v celjski bolnici.

—c V celjski bolnici so umrli: v soboto 43-letni posestnik Matija Rupnik iz Sp. Kbelja pri Oplotnici, v nedeljo 71-letni dninar Karel Mastnak iz Lokarji pri St. Junju ob juž. žel., v ponedeljek pa 54-letni posestnik Matija Kritar iz Lipovca pri Škofji vasi.

Iz Maribora

— Obvestilo poštne uprave. Pošta Maribor obvešča občinstvo, da bo počenši s 1. oktobrom okence v priložju za sprejem priporočenih pošilk, brujavk in telefonskih pogovorov odprto le do 20. ure. Od 20. ure dalje bo sprejemal brujavke brezjavni oddelek (II. nadstropje), telefonske pogovore pa telefonski oddelek (I. nadstropje). Priporoke se v izjemnih in nujnih slučajih lahko predajo med 20. in 21. uro pri okeni brujavnega oddelka.

— Iz gledališča. Radi zelo velikega zanimanja za letošnji gledališki atonma je podaljšal rok za priklado vsehviš pelka, 1. oktobra. Ne zamudite zadnje ugodne prilike zasigurati si cenovni obisk gledališča v vsej bodoči sezoni.

— Berac utonil. Pri Sv. Marjeti ob Pesnici je v nekem potoku pri 68letni berac Ivan Palir svoje perilo. Med tem opravlom je dobil napad slabosti in starček je padel v vodo. Ker ni bilo pomoči, je revež utonil.

— Cankarjeva učiteljica umrla. V Smetnovi ulici je umrla 77letna upokojena učiteljica Ivana Neuhod. Pokopinja je bila učiteljica pisatelja Cankarja, o katerem je znala pripovedovati marsikaj zanimivega.

— Grobnica sredi gozda izropana. Neizsledeni storilci so vlomili v grobnico grofov Batjanj, ki se nahaja sredi gozda blizu Gornje Lendave. Zločinci so odnesli več dragocenosti in družinsko grobnico gnusno oskrnili.

— Upokojeni učitelj. Društvo upokojenih učiteljev bo imelo odsej svoje redne članske sestanke vsak prvi četrtek v mesecu v gostilni Koštonaj v Mlinski ulici.

— Tujec in javno stranišče pred frančiškansko cerkvijo. Pred dnevi se je pred frančiškansko cerkvijo pripetil dogodek, ki da razmišljati. Nek tujec je pozorno ogledoval vzorno urejeni prostor nad javnim stranišcem pred cerkvijo misleč, da je to

grobnica kakih ugodnih in zelo zaslužnih Mariborčanov. Toda bil je zelo razočaran, ko je izvedel, da so javnemu stranišču dali mesto pred najlepšo cerkvijo v Mariboru in tako imo urejeni prostor nad njim. Taka čujca, ki pa prevladuje, da je javno stranišče potrebno. Potreben pa ni tako velik prostor nad njim. Najti stranišče je podzemno in kot tako naj bi ne vzbujalo posebne pozornosti. Poleg tega pa to stranišče pred frančiškansko cerkvijo sploh mora po novem regulacijskem načrtu odpasti, ker pride tja druga, reprezentančna stavba. Zato se čudimo gospodarjem na mestni občini, ki so odredili, da javno stranišče še ponovno uredijo in povrže asfaltirajo, kar zahteva velike stroške, ki pa so odveč, saj bodo prejko-alej stranišče itak morali premestiti.

— In Koroška cesta? Naravnost abdelisti spor med mariborsko mestno občino in bansko upravo zaradi Koroške in Pohorjske ceste še vedno ni končan. Da tu di tako kmalu ne bo, je razvidno iz tega, da Koroška cesta še letos ne bodo uredili. Tlakujejo že Tattenbachovo ulico, Koroško cesto pa so mačehovski prezrli. Znano je, da sta Koroška in Pohorjska cesta, dasi segata daleč v mestno območje, še vedno v upravi banovine. Znano je nadalje tudi, da je Koroška cesta sedaj v takem stanju, da mora biti vsakega Mariborčana sram. Poleti se dviga po njej tak prah, da se nikamor ne vidi, v jeseni pa ljudje plavajo v močvirjih te ceste. In zakaj? Ker se niti banovina niti mestna občina ne brigata za stanje te ceste. Zato davkoplačevalci in vsi meščani upravičeno zahtevajo, da se ta spor reši, saj z dobro voljo bo Koroška cesta kmalu v upravi mariborske mestne občine, kar je tudi edino pravilo.

— Zakaj ne uredite Wilsonove ulice. V Wilsonovi ulici so v zadnjem času zgradili več hiš in vil. Pri dovažanju gradbenega materiala so cesto popolnoma razorali, tako da se stanovanjci te ulice nad nevarnim stanjem upravičeno zgražajo in pritožujejo. Naloga mestne občine je, da v najkrajšem času uredi imenovano ulico in jo spravi v prvotni red, ker tako ni ulica Mariboru prav nič v okras, še manj pa prijetna stanovanjem.

Š A H

Keres prvak semmerinškega turnirja

Včeraj je bil zaključen mednarodni trening šahovskih velemejstrov na Semmeringu in v Badenju, ki so se ga udeležili Capablanca, Flohr, Elistkases, Fine, Keres, Reshevsky, Ragosin in Petrov. Kot zmagovalce je iz turnirja izšel mladi Estonec Keres, eden najbolj nadarjenih šahistov mlajše generacije in kandidat za svetovno prvenstvo. Zadnji dan je igral z bivšim svetovnim prvakom Capablancem, partija je ostala remis. Capablanc je sicer forsiral odločitev in je najprej odklonil nasprotnikovo ponudbo za delitev točk, ko pa je Keres izenačil pozicije in dosegel ravnovesje, je Capablanc v 21. minuti sam ponudil remis, ki ga je Keres tudi sprejel. Reshevsky je igral proti Fineu in je prišel takoj v prednost, da je bila zanj partija skoraj dobljena. V končnici stolpov pa ni dobro nadaljeval in je moral na posled pristati na remis. Prav tako so ostale neodločene partije Elistkases : Petrov in Ragosin : Flohr, zadnja po 60 potezi.

Končni rezultat mednarodnega turnirja: prvo nagrado v znesku 2500 šilingov (cca 20.000 din) je prejel Paul Keres (Estonka), ki je dosegel devet točk iz 14 partij. Drugo nagrado 2000 šilingov je prejel Reuben Fine (USA) osem točk, tretjo in četrto nagrado 1600 in 1200 šilingov si delila José Raoul Capablanc (Kuba) in Samuel Reshevsky (USA), vsak sedem in pol točke. Brez nagrade so ostali Flohr (CSR) sedem, Elistkases (Avstrija) šest, Ragosin (Rusija) šest in Petrov (Letonka) pet točk. Vsi ti so prejeli le nagrado za točke po 600 šilingov.

Zanimivo je, da je zmagovalce Keres dve partiji izgubil, a beleži je največ zmag in najmanj remijev, dočim je ostal Fine neporažen, imel je pa več neodločenih partij kakor Keres. Bivši svetovni prvak Capablanc se je moral zadovoljiti s tretjim, odnosno četrtnim mestom, ki ju deli s Reshevskym. Videti je, da »Capa« ni več stari lev in da prihaja na površje mlajša generacija, ki je bolj borbena, prinaša nove ideje in je seveda še sveža, spočita in trdnih živcev. Razmeroma slabo se je odrezal Flohr, saj je peto mesto za njega, ki je kandidat za svetovno prvenstvo in se bo prihodnje leto boril za ta naslov z zmagovalcem iz rvanjskega dvojboja dr. Ewe — dr. Aljehin. Elistkases, Ragosin in Petrov so sicer močni igralci, vendar ne spadata med velemejstre, kar je pokazal tudi izid tega turnirja.

Vedno uveljavljeno pravilo je, da se odločitev v Amsterdamu, kjer se 2. oktobra prične borba za svetovno prvenstvo med Ewejem in Aljehinom, a Keres je odstopil v švico.

— Brzi turnir LXX. Na klubskem brzem turnirju na prvenstvo mesta septembra b. j. je celjsko prvenstvo zmagal športnik 14 točkami in ponovno dočim, da je naš najboljši bratovinski igralec. Šlede mu Milan Vidmar ml. 12, Šilohak 11 in pol, Furlani 10, Peterman in Šilka po 9 in pol, Kumelj, Marek in Štikan po 8 točk.

— Na trilevskem brnem turnirju, ki ga je priredila Slovenska šahovska zveza, je sigurno zmagal LSK z 96 in pol točke od 112 možgoh. Nastopilo je 8 klubov, ki so igrali med seboj dvostrukimi turnirji. LSK je nastopil v postavi Pretnfalk, Furlani, Šilohak, Marek, Peterman, Iskra, Kumelj in Muzilović. Čeprav so manjkali športniki, ki so igrali v šivici, je tudi ta okrnjena postava zadostovala za preprečevalno zmago. Moštvo si je ovojilo prehodni pokal Zveze, ki preide v trajno last kluba po treh zaporednih ali petih zmagah v presledkih. Nasproti posameznim klubom je LSK dosegel naslednje rezultate: Gaberje 16 : 0, Zeleničar 15½ : ½, Amater 14 : 2, Trbovlje 15½ : ½, Šentpetar 11½ : 4½, Triglav 11 : 5, Celjski SK 15 : 1. Moštvo je šestkrat doseglo polno število točk (8) ter od 14 možgoh 13 zmag in 1 neodločen izid (nasproti Šentpetru 4 : 4). Od posameznih igralcev so dosegli Furlani 13½, Pretnfalk in Marek 13, Iskra 12½, Šilohak in Muzilović 12, Peterman 11½ in Kumelj 11 točk.

Tramvaj do Sv. Križa

Ljubljana, 28. septembra. Davi ob pol 9. se je na vogalu Masarykove ceste in Jegličeve ceste sestala komisija za podaljšanje tramvajске proge do pokopališča pri Sv. Križu. Banske upravo je zastopal komisar g. Sink, zbrani so bili pa tam tudi zastopniki državnega zaklada, Direkcije državnih železnice, banske uprave, Maloželezniške družbe, Mestnega gradbenega urada in zasebnih interesentov. Takoj po sestanku je bila komisijska razprava v gostilni pri Banku.

Nova proga bo dolga 1660 metrov. Do Kolinske tovarne, to je točno pol kilometra, bo že definitivno zgrajena, od tam naprej pa je provizorno na železniških tračnicah. Tudi odep na Masarykovi cesti bo začen, dokler MZD ne dobi odlitka iz Nemčije. Ko bodo vse formalnosti urejene, todo takoj začeli graditi progo in računajo, da bo lahko že 1. nov. 1958 vozil tramvaj do Sv. Križa. Razprava komisije je trajala vsa dopoldne.

Iz Poljčan

— Iz občinske pisarne. Na zadnji občinski seji sta bila po sklepu občinskega odbora soglasno prevedena in sprejeta za stalna dosedanja občinski delovodja Ivan Mesarič, ki je uslužben pri tukajšnji občini štiri leta ter občinski sluga g. Zorke Franc. Z diplomirano babico M. J. se sklone nova pogodba. Da se zaščiti korist in nemotenost šole v Studenčah, sklone občinski odbor soglasno, da se zemljišče pos. Pečnika Cirila, v neposredni bližini šolskega poslopja razlasti, s čimer tam nameravana gradnja odpade. Kot nadomestilo se dodeli g. Pečniku drugo primerno zemljišče. V občinski zvezo se na prošnjo sprejme g. Kragelj Ciril. Med drugim razglasa občinski urad, da je fin. ministrstvo dovolilo fin. direktorjem, da izdajajo odobrenja za trošarine prost sladkor za slajanje letošnjega vinskega mošta. Čim bo izdala banska uprava svoje dovoljenje, bo možno vlagati prošnje na omenjeno direktorjo. Prošnje je treba kolkovati s 30 din. Občina bo za vse prošnice vinogradniške naročila sladkor skupno, zato naj se zainteresirani takoj prijavijo na občini ter naj navedejo količino sladkorja, ki ga nameravajo naročiti. Dovolj se največ 4 kg na 100 litrov mošta. Ko bo izdano dovoljenje za slajenje, se bo o tem prošlice obvestilo, zaradi vložitev potrebnih prijav na kletarskega nadzornika. — Komanda vojnega okruha opozarja vse dajalce živine, da je treba vsako spremembo konj prijaviti takoj pri občini. Nerednosti bodo kaznovane po vojaških predpisih. Vsi vojaški obvezniki se opozarjajo, da morajo imeti vojaške izprave, četudi so bili usposobljeni za operativno vojsko še le v 31. letu starosti. Prošnje za nabavo se vlagajo pri občini.

— 4 lepe knjige za 20 din dobite že v mesecu novembru, če se pravčasoma javite pri tukajšnjem poverjeniku »Vodnikove družbe«, učitelju Kovaču I. Zadnji rok za naročnino poteče 5. oktobra. Pohitite! Ne bo vam žal!

MALI OGLASI

Beseda 60 par, davek posebej. Prekljici, izjave beseda Dto 1., davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši mesec 5 Din

STROJEPIŠNI POUK

Večerni tečaj za začetnike in izveščence. Dva oddelka od 6. do pol 8. in od pol 8. do 9. ure zvečer. Vpisovanje dnevno od 6. do 8. ure. Šolnina zmer-na. Christofor učni zavod, Dobranska c. 15. 2245

PRODAM

DEŠKE od 200 din dalje, frame, ročni vozilček, železniške tračnice, mizarstvo, preloži poceni proda Šuštar, Dolenjska c. 2232

PRODA SE živalni stroj Singer za 550 din, in ena moška žrta svinaka suk-nja. Vodnikova c. 12-1, pri stari škenski cerkvi. 2236

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši mesec 5 Din

Za šolarje

obleke, perilo, Hubertus plašč itd. Dober nakup.

PRESEK

Sv. Petra cesta 14

KLISEJE

JUGOGRAFIKA

2246

NARODNA TISKARNA

Seja občinskega odbora v Kranju

Statut o občinskih uslužbenih je bil soglasno sprejet

Kanji, 27. septembra V petek zvečer se je vršila 6. seja novega občinskega odbora. Zupan g. Česenj je uvodoma govoril o pokojnem Masaryku, katerega spomin so odborniki počastili s »slavo« klic. Med poročili županstva je g. Česenj povedal, da se je izplačala druga akontacija stavniku, ki gradi žolo, v znesku 424.000 din in druga akontacija tesarskemu mojstru Kavki, ki gradi most čez Kokro v znesku 50.000 din. Zadnji znesek je nakazala Mestna hranilnica. Pri konkursteni obravnavi se je določilo cerkovniku farne cerkve mesečno plačo 700 din, rožnovenkemu cerkovniku in grobarju pa po 200 din. Občina bo skrbela tudi za starostno zavarovanje. Stroški za te navedene plače se bodo krili iz neposrednih davkov, ki ne bodo za posameznika znašali niti toliko kot sedanja bira, ki bo sedaj odpadla. Pripevali bodo tudi Struževčani, ki spadajo v kranjsko taro. Občina se udeležila tudi konkurenčne obravnave v zadevi cerkovnika šmartinske fare, kamor spada vas Gorenja Sava. Kot zastopnika kranjske občine pri tej obravnavi je občinski odbor pooblastil podžupana g. Košnika in odbornika g. Toporiša.

V drugi točki dnevnega reda je občinski odbor obravnaval predloženi statut o občinskih uslužbenih. Poročal je g. Košnik.

Občinski zakon predvideva v § 85, da izda banski svet uradno o obč. uslužbenih, ki vsebuje vse pogoje za sprejem v službo, kvalifikacije, način poplavljanja mest, najnižje prejemke in pokojnine, disciplinarno odgovornost in disciplinarni postopek. Po § 90. potrdi ban ta statut, po katerem se ustanovijo in sistemizirajo mesta obč. uslužbenec. Prvo uredbo o teh statutih je sprejel banski svet dravske banovine na zasedanju 15. februarja 1934, ki je bila odobrena 12. marca 1934. Kranjski občinski odbor je sprejel v smislu te uredbe statut na seji dne 28. septembra 1934, ki je bil potrjen 18. januarja 1935. Prevedba občinskih uradnikov v Kranju se pa ni izvršila, ker je novi notranji minister dne 14. avgusta 1935 ustavil prevajanje z ulemeljivijo, da nekatere določbe ne ustrezajo predpisu zakona o občinah. Kr. banska uprava je priprala novo osnutek, ki je bil sprejet na zasedanju 22. februarja 1936, potrjen pa 12. marca 1936, v veljavo pa je stopil 29. julija 1936. Glavne razlike med prejšnjim in novo uredbo so bile: 1. nova uredba varuje strogo ustavno zajamčeno samoodločevanje občine. Prejšnja uredba je dajala odločilno besedo banu in sreskemu načelniku; 2. izvršile so se razne spremembe upravno-tehnične narave; 3. zvišali so se minimalni prejemki na glavnih mestih in znižale njih dajatve; 4. prehodne določbe prejšnje uredbe so se spremenile. Banska uprava je izdala novo verzor statuta enak za vse občine. Statut predvideva: 1. glavna službena mesta v upravnih in strokovnih službah, 2. po-

možna službena mesta. Službena mesta so stalna ali pragmatična in pogodbeno.

Za kranjsko občino so se določila sledeča mesta: 1. v upravnih službah a) mesto tajnika z dovršeno juridično fakulteto, b) pomožnega tajnika z dovršeno srednjo šolo, c) blagajnika in knjigovodje, d) referenta za vojaške zadeve, e) referenta za socialno-politične zadeve. Sistemiziralo se je mesto pod a), ki ni zasedeno, in mesto pod b) vsled priključitve Primškega. Ostala tri mesta so zasedena. Vsa navedena mesta so pragmatična. 2. v strokovni službi ostane mesto živnozdravnika, ki je pogodbeno, na novo se pa sistemizira mesto diplomirane tehnika kot pragmatično. Pomožna službena mesta: na novo se sistemizira mesto pogodbenega zvanika (trojeziška), šest mest pogodbenih stroškovnikov ostane kot po staremu statutu, ostane tudi mesto dveh pogodbenih slug, pogodbenega monterja, ekonoma, 4 babic, maslečarstva in konjača.

Plače: pripravniški s 4 razredi gimnazije dobe 1000 din, z 8 razr. 1100 din, z univerzo 1300 din. Pripravniki doba je 3 leta. Začetna plača pragmatičnih uradnikov je po zgoraj navedeni izobrazbi 1200, 1400 in 1700 din. Poleg tega prejemajo pragmatični uradniki ne glede na izobrazbo mesečne osebne določke po 250 din povzpete po vsaki 3 letih pa znašajo 125, 200, 325 din. Vprašanje stanovanja in etnarine naj se določi za vse uslužbence enako. Pragmatičnim uradnikom se prizna stanarina, ki naj znaša pri poročenih 15% plače brez določke, pri samcih pa 10%. Poročene uslužbenke etnarine ne dobe, pri naravnih stanovanjih etnarine ne dobe. Navedene plače so za 20-30% višje od plač v državni službi. Začetna plača pogodbenih uradnikov je 850 din, slug pa 750 din; po treh letih povzpete 85 in 75 din. Pragmatični uradniki dobe za ženo določko 140 din mesečno, pri 16 letih službe pa enako kot državnim uslužbenim.

Ko bo statut potrjen po banski upravi, bo občinski odbor po § 154. v roku 3 mesecev sklepal o prevedbi sedanjih uslužbenec. Njihovi sedanjí prejemki se spreminjajo, ko bo statut stopil v veljavo, oziroma z novim proračunskim letom 1. aprila 1938. Uslužbenici, ki bi po prevedbi dobili nižje prejemke od sedanjih, obdržijo sedanjí, dokler jih z napredovanjem ne bi dosegli. Službena doba je 35 let. Urejeno je po statutu tudi pokojninsko zavarovanje. Vsak prevedeni uslužbenec bo zavarovan pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani. Sedanjí uslužbenici z nad 10 let službe ostanejo pri PZ pod 10 let pa imajo pravico izbir med PZ in banovinskim pokojninskim skladom. Novi uslužbenici pa se morajo zavarovati pri banovinskem skladu. Vsako službeno mesto se mora razpisati na občinski deski in v dnevnikih v roku 15 dni. Občinski odbor je predložil osnutek statuta soglasno sprejel.

Kako je treba prehitovati

10.000 din za pohabljen nogo — Ena izmed mnogih, ki jim delo ne diši

Ljubljana, 28. septembra Trgovec Ivan Lupša z Dolenskih cest se je moral včeraj zagovarjati pred sodnikom okrožnega sodišča g. Gorečanom. Obtožnica mu je očitala krivdo pri nesreči, ki se je pripetila 10. septembra pri Kalcih v bližini Gorenje Logatca na cesti Ljubljana—Rakek. Obtoženi trgovec je šofiral težko naložen tovorni avtomobil. Ko je opazil na cesti voz z volovsko vprego in voznika, ki je korakal za vozom je s hupo opozoril voznika nase. Voznik Nagode Josip se je podvil in dohitel voliče, tedaj je pa avtomobil že privozil do njega in ga z odbijanjem zadel v levo stran. Nagoda je sunek zasakal in ga podrl na tla. Kolo mu je šlo čez desno stopalo in mu ga težko poškodovalo. Ko ga je zasakalo, je Nagoda zamahnil z levo roko po svetilki na avtomobilu s tako močjo, da jo je razbil. V bolnišnici so ugotovili, da ima povzročene težke telesne poškodbe. Iz javne bolnišnice je šel v Leonišče, ker se mu je rana začela gnjiti in noga sušiti. Pred sodnika je prišel za pričjo z bergljani. Sedel je kar na zatožno klopo poleg Lupše, ker med dolgim zasliševanjem ni mogel stati.

Obtožene se je zagovarjal, da je vozil z majhno hitrostjo 10 do 15 km. S signali je opozoril voznika na avto in ko je vozil mimo Nagodetovega voza, je bilo med obema vozovoma skoraj 3 m prostora. Cesta se mu je zdela torej prosta in ni mogel

slutiti, da bo Nagode odskočil naravnost pod avto.

Za obtoženčvo krivdo je bilo odločilno mnenje izvedenca g. Jose Gorca, ki je izjavil, da je voznik vprežne živine po predpisih dolžan spremljati voz ob živini na desni strani, šofer pa ne sme vozove prehitovati, dokler ni s signali voznika predvsem opozoril, da namerava prehitovati. Avtomobilist se mora ozirati predvsem na osebno varnost voznika. Ako opazi, da voznik ni na mestu, mora voziti prav počasi, dokler nista voznik in voz, katerega namerava prehiteti, v takem položaju, da ne nesreča izključena. Če ni drugače, mora avto ustaviti in tako dolgo počakati, da lahko voz pasira brez nesreče.

Obtoženec branilec je predlagal zaslisanje novih prič in ogled na kraju nesreče. Predlog je sodnik zavrnil, ker so prič dovolj jasno opisale položaj ob nesreči in ker so orožniki poslali načrt terena in položaja obeh vozil ob nesreči. Zastopnik ponesrečenca Nagode dr. Žižek je predložil odškodninske zahteve, in sicer je zahteval za bolečine 80.000 din in za zdravljenje 40.000 din. Branilec dr. Kornhauser je zahteval oprostitev svojega klijenta, ki nesreče ni zakrivil, ker ni mogel vnaprej vedeti, da bo voznik Nagode v zadnjem trenutku skočil naravnost pod avto. Sodnik je obtoženca spoznal za krivega in ga je obsodil zaradi malomarne vožnje na 3 mesece zapora pogojno za 2

leti, toda pogojna kazen velja le tedaj, ako Lupša v enem letu plača Nagodetu odškodnino za zdravljenje v znesku 3431 din, 5000 din za bolečine, 10.000 za pohabljen nogo in vse stroške kazenskega postopka ter 500 din povprečnine. Lupša kazni ni sprejel, temveč je prijavil priziv in revizijski proces.

NA PRISILNO DELA V BEGUNJE

22 let stari služkinji Ivanki Greglio je obtožnica naprtila precejšnje breme kaznivih dejanj. Kljub temu je Ivanka z lahkim korakom priskakljala iz preiskovalnega zapora pred sodnika in se prav gibčno zagovarjala s pomočjo rafinirano izmišljenih zgodb, ki naj bi dokazale njeno nedolžnost.

Ivanka je lažno ovadila natakario Minko, da si je le-ta pustila odpraviti plod pri neki bivši babici, ki je bila zaradi takih deliktov že večkrat kaznovana. Letos v avgustu pa je tudi v preiskavi zoper to babico kot priča lažno pričala o tej odpravi plodu. Ovaden Minko, pri kateri je nekaj časa stanovala, je nadalje okradla. Vzela ji je obleko, čevlje, nogavice, robčke in kos svilenega blaga. Končno ji je obtožnica očitala, da se je do avgusta potepala po Ljubljani in se preživljala s tajno prostitucijo.

Ivanka je kar vztrajala pri tem, da je bila Minka res pri babici. Ko se je vrnila domov, je bila tako bolna, da je Ivanka z vso gotovostjo bila prepričana, da ji je

babica nekaj naredila. To trditve sta ovrgli Minka in babica, ki sta bili smisljeni kot prič. Minki babica ni mogla pomagati, ker je Minka odšla kmalu nato v bolnišnico, kjer je rodila zdravega fantika, ki raste in se razvija in je tako lep, kakor je Minka rekla, da ga ne bi dala nikomur niti za en milijon. Ko je bila Minka v bolnišnici, je Ivanka sama komandirala v njeni sobi. Tedaj je Minki izginila obleka. Nekaj ukradenih kosov so našli med Ivankinim periom, nekatere stvari so pa nosile njene prijateljice. Ivanka je priznala samo tatvino kosa svilenega blaga, katerega je vzela, ker ji Minka kaže ni vrnila posojenega denarja. Kako naj bi vzela Minki, je rekla Ivanka, saj Minka nič nima. Bolj verjetno je seveda bilo, da Ivanka ni nič imela, ko se jo je Minka usmiliila, ker je bila brez službe in ji je gostoljubno nudila prenočišče v svoji sobi. Ko jo je sodnik pobral še glede vlačuganja, se je Minka našopirila: Prosim, gospod sodija, jaz imam svojega fanta! Kdo ve, kje je pobrala »sudičor«. Najbrže ji je ostal v spominu iz časov, ko je služila kje na jugu, kjer je gotovo spoznala tudi »sudičor«.

Ivanka je bila že večkrat obsojena zaradi tatvine in vlačuganja ter je preživela že leto dni v Begunjah. To pot ji je sodnik prisodil 4 mesece strogega zapora, po prestani kazni bo morala pa še za eno leto na prisilno delo v Begunje.

Kronski svet v puščavi

Oba sinova arabskega kralja Ibn Sauda se potegujeta za prestol

Nasprotstva med zapadnoevropsko civilizacijo in staro orientalsko kulturo, poglabljena s častihleplem dveh vladarskih sinov so privedla arabsko državo kralja Ibn Sauda v težko krizo. Princ Saud in princ Faisal, sinova bolelega kralja, se potegujeta za prestol. Prince predstavljata dva nasprotujoča si velika tabora ali struji. Starejši Saud predstavlja versko in kulturno tradicijo, mlajši Faisal pa napredek in civilizacijo. Iz tega preti državni nevaren razkol, tako da je Ibn Saud hitro sklical kronski svet, ki zaseda zdaj v oazi Rijadhu v središču arabskega polotoka Nedždu. Oficijsko se sicer kronski svet posvetuje o teritorialnih zadevah, toda dejansko se priznava, da gre v Rijadhu samo za spor med princema, iz katerega kralj sam ne more najti izhoda.

Kralj Ibn Saud

Princ Saud meša v svojo sanje imperialistične in verske načrte in kot pravi orientalec veruje fanatično, da je Allahova volja, da bo razširil državo, ki jo je priobril njegov oče med svetovno vojno s pomočjo slavnega polkovnika Lawrence in da jo bo uspešno branil pred Vahabiti. Zato se trdovratno upira vsem evropskim novotarijam, tudi če bi imela država od tega korist, kajti po njegovem prepričanju prinaša nesrečo Arabcem vse, kar prihaja iz Evrope. Faisal pa se je toril skupaj z Lawrence in vzgojen je bil pod zapadnim vplivom. On je trdno prepričan, da Arabija ne bo dolgo obranila neodvisnosti, če ne bo temeljito modernizirana po evropskem vzorcu takoj po smrti Ibn Sauda, ki ga oboje osebo visoko cenijo in ki ga tudi hodi. Faisal si zlasti mnogo prizadeva, da bi bila Arabija vojaško dobro organizirana. Kakor Jemen, tako ima tudi Irak bojevitost, častihlepnega vladarja. Faisal vi-

di v bratovi trdnosti in nazadnjstvu narodno nevarnost in to ga je napotilo, da se je začel proti njemu potegovati za prestol.

V njegovi stranki so se zbrali mlajši člani kraljevskega dvora in Arabci, vzgojeni v evropskem duhu, torej pretežni del arabske mladine. Njegova najmočnejša privrženka je najmlajša prebivalka kraljevskega harema, 105. Ibn-Saudova žena, vladarjeva najdražja ljubica, za katero stoji vasa mlajša generacija harema. S svojo mišlenostjo in očarljivostjo pridobiva ta ženska napredumu princu Faisalu vedno nove privrženke. Sodelovanje harema je zaneslo v ogorčeno zakulisno borbo obeh princem romantično zgodbo iz »Tisoč in ene noči«.

57-letni Ibn Saud ali točno rečeno sultan Abdul Aziz Ibn Abdul Rahman al Faisal al Saud, ki mu pravijo podložniki kratko Imanem, je težko bolan in malo je vneto, da bi ozdravel. Svoja sinova ljubi enako in zato mu je težko odločiti se brez tujega nasveta. In zato je tudi sklical kronski svet šajkov podložnih beduinskih plemen, da sliši njihovo mnenje. Beduini, ki so se udeležili otvoritve konference v Rijadhu, so po povratku v Damask podrobno opisali slikovito ceremonijo kronskega sveta. Od vseh strani so prihajali v kraljevi šotor šejki v belih haljah. Nad šotorom je vihrala zelena proročava zastava. Podložniki so z globokim spoštovanjem pristopili h kralju, mu stiskali roko v pozdrav in ga pozdravljali s prastarim slavnostnim pozdravom: »Mir domu tvojemu!« Mnogi so tudi poljubili sultana na ramo ali na roko. Po pozdravnih obredih so sedli na preproge okrog kralja. Ibn Saud ni imel pri sebi nobenega orožja in oblečen je bil tako kakor običajno. Čez belo obleko je imal ograjeno haljo iz žolto barvane velblodje dlake in samo turban je bil iz rdečega in belega bombaževinastega blaga, ovit s črnim trakom, ki ga drži srebrna zaponka. Sultan je bil v svojem šotoru bos. Melanholično in prijateljsko nasmehan izgovarja Ibn Saud s svojim jasnim glasom staro arabsko prislovico, polno globoke življenjske modrosti: »Sem pravi svojemu bratu. Moj brat in jaz sva proti svojim bratrcem. Toda moj brat, moj bratranec in jaz smo vsi proti skupnemu sovražniku.« S temi besedami je otvoril Ibn Saud prestolni govor, katerega je nadaljeval zopet s pregovorom: »Zdaj so se združili vsi brate in bratrance v imenu boga, Mohameda in arabskega naroda.« Potem je kronski svet v tajni seji obravnaval spor obeh sultanovih sinov. Ni pa še nobenih vesti, ali se je posrečilo na posvetovanju odstraniti spor med princema, ki pomeni veliko nevarnost za notranji mir v državi.

Živi torpedo

Vest, da so Kitajci z živim torpedom, majhnim motornim čolnom z dvema vojakoma — napadli japonsko admiralsko ladjo »Idseumo« pred Sanghajem, je dala francoskemu tisku povod za ugotovitev, da je živi torpedo prav za prav francoski izum in sicer iz francosko-kitajske vojne iz leta 1884 do 1885. Takrat so se borili Francozi proti Kitajcem za Tonkin, severni del francoske Indokine in Francija je

poslala pod poveljstvom admirala Courveta na Daljni vzhod vojno brodograd, ki naj bi uničilo kitajsko brodograd. In v teh pomorskih bitkah so Francozi prvič s precejšnjim uspehom uporabljali orožje, ki ga lahko smatramo za vzor sedanjih živih torpedov.

V srednji del majhnega čolna so zataknili izločen jadrnik, napolnjen z dinamitom. Prostovoljci so se odpejali v takem čolnu, napadajočim kitajskim ladjam nasproti. Čim je zavozil čoln v vojno ladjo, je dinamit eksplodiral in sovražna ladja se je potopila, seveda s prostovoljci v francoskem čolnu vred. Prostovoljci so se pa baje vsi rešili, vsaj poročila o bitkah med Kitajci in Francozi govorijo tako, kajti tik predno je čoln zadel v kitajsko ladjo so poskakali v morje in odplavali nazaj.

Železnice na Kitajskem

Kitajske narodne železnice, ki so jih zdaj zajele vojaške operacije proti Kitajski, so razdeljene upravno v 14 železniških direkcij, podrejenih prometnemu ministru v Nankinu. Nekatere proge narodnih železnic spadajo med prve železniške gradnje na Kitajskem sploh. Njihova zgodovina se pričinja leta 1876. Prve kitajske železnice so bile v rokah inozemskih družb in šele po letu 1908 je začela kitajska vlada železnice podražavljati. Ko se je ocepila Mandžurija od Kitajske, so izgubile narodne kitajske železnice blizu 2500 km prog.

Vseh železnic ima Kitajska 6900 km širine 1.435 m in 242 km širine 1 m. Lokomotiv imajo 1175 in vagonov 19.297 za širino 1.435 m ter 67 lokomotiv in 222 vagonov za širino 1 m. Najdaljše proge so Peking—Nakeu 1321 km, Peking—Liaoning 1355 km, Tientsin—Pukau 1105 km, Peking—Suivuan 876 km in Hunan—Hupoh 894 km.

Sovjetski kulturni filmi

Sovjetski filmski ateljeji posvečajo veliko pozornost kulturnemu filmu. Sistematično ga izdelujejo že 10 let. V začetku so bili kulturni filmi v Rusiji namenjeni samo šolam, zdaj se je pa njih program razširil in izdelujejo jih za vse prebivalce. Izmed doslej izdelanih kulturnih filmov zavzemajo posebno poglavje filmi, posvečeni delu velikega fiziologa I. Pavlova. Izdelal jih je njegov učenec Furenkov. V letih 1926 do 1936 so jih izdelali šest in sicer »Mehanizem možganov«, »Problem prehrane«, »Alkohol«, »Izgradnja in delovanje človeškega telesa«, »Živčni sistemi ter »Rafael in Rosa« (film o pogojnih refleksih pri človeških opicah). Večina teh filmov so izdelali pod vodstvom in neposredno kontrolo Pavlova samega. Dokumentarčen posnetek »Dan I. Pavlova« nam kaže delo in življenje tega slavnega ruskega učenjaka.

Izmed drugih kulturnih filmov je treba omeniti »Strukturo gmet« izdelan pod vodstvom A. Joffe in »Volga od izvira do izliva«. V tekočem letu hočejo Rusi izdelati 100 novih kulturnih filmov, nekatere za obletnico oktobrske revolucije, tako »Znanost in službi socializma«, »20 let sovjetskega zdravništva« in »Železniški promet«. Pri tem pa ruska filmska industrija ne pozablja niti najmanjših, ki so jim filmi namenjeni in izdelala je več filmov za otroke, tako filme »Zabavna fizika«, »Zabavna mehanika« in »Zabavna botanika«.

Snov, ki vse premoči

Še vedno primanjkuje pripomočkov, da bi lahko v vodi namakali in prali blago, ki se ga voda ne prime. Koliko truda je treba recimo, predno postane zmogljivo bombaževinasto vlakno. Tudi volna se nerada namoči. Če hočemo tako blago prati, ga moramo namakati po cele dneve ali celo tedne, predno se toliko namoči, da mu pridemo z milom do živga. Pa še pri tem mora biti voda mehka, da doseže milo pravi učinek.

Na kongresu kemičnega društva v Rochesteru so si ogledali udeleženci novo patentirano sredstvo pod trgovsko znamko »Tergitol«, ki napravi vodo bolj moko kakor je sicer, če se lahko tako izrazimo. S pomočjo tega sredstva lahko namočimo še tako odporno blago. Tergitol je sintetični alkohol in učinkuje baje petkrat močnejše, nego milo v mehki vodi in sicer tudi v trdi vodi. Zato se bo kmalu uveljavil zlasti v tekstilni industriji.

OBREKOVANJE

— Pravijo, da imaš tudi ti mnogo dolgov, prijatelj!

— Neumnost, to je samo grdo obrekovanje mojih upnikov.

Kupujte domače blago!

Andre Armandy:

100

Princesa Symianova

Roma

Ker niso naleteli na odpor, so prišli nemoteno do glavne ulice Sanghaja Nanking Roada. Spetoma so nadlegovali mikadoče in prisilili vse trgovce, da so zaprli svoje trgovine. Tam je bila policijska stražnica, ki jo je razjarjena množica naskočila in zasedla. Videč to, so jeli kitajski redarji bežati. Ostali so samo trije angleški inspektorji in nekaj milicnikov.

In te množice napadla s palicami in kamenjem. Ker si niso mogli pomagati drugače, so uporabili strelna orožja. Ustrelili so devet demonstrantov, mnogo so jih pa ranili.

Med obmetavanjem tramvajev in avtomobilov s kamenjem so se demonstranti slednjim razkropili.

Drugo jutro, v nedeljo, je morala domača služba zaradi tajnih groženj komunističnega odbora zapustiti vse evropske delodajalce. Kitajske trgovine so dobile ukaz, da morajo ostati zaprte in vsak trgovec je moral prispevati svoj delež za stavkajoče. Tiste, ki niso ubogali, so ugrabili, odvedli za koncesije in obesili za palce na nogah.

4. junija so potegnili iz reke Whampoa truplo ameriškega državljanja Mr. Summersa Allena. Kmalu potem je poklonil sloviti »krščanski general«, učenec YMCA sanghajskim študentom pet tisoč dolarjev, da bi se mogli izgrediti v mestu nadaljevati.

In izgredili so se množili. Pri kitajskem trgovcu s cigaretami so odkrili delavnico za ponarejanje bankovcev. V ščetkah, ki so jih prodajali Kitajci, so se našli zaradi vraničnega prisada. Atentatov na tuje sploh niso več šteli.

19. junija se je hotel inženjer mednarodnega mestnega sveta Mr. Mackenzie s miss Duncanovo odpeljati v avtomobilu na izprehod, pa je moral ustaviti avto zaradi jama, izkopanih sredi samega Gread Western Roada, ene najvišjih in najširjih sanghajskih promenad. Množica Kitajcev ga je takoj obkrožila, in ko jih je vprašal, kaj bi radi, je eden ustrelil nanj. Inženjer je imel še toliko moči, da je vstopil v avto, toda napadaleci so ga v njem ubili, njegovo spremeljevalko pa težko ranili.

V Sanghajju je bilo proglašeno obsedno stanje. Ves promet v pristanišču se je ustavil. Trgovine so ostale zaprte. Banke so imele vrata samo priprta.

Vojne ladje so bile brezumno poklicane in plule so s polno paro proti Sanghajju. Angleški ladji »Vindictive« in »Howkins« ter francoska »Jules-Ferry« so se zasedale v Whampoa s topovi, namerenjani na mesto, toda s prepovedjo uporabiti jih. Izkrasce mornarje so porabili za stražo na

meji mednarodnih koncesij. Civilno prebivalstvo so oblasti pozvale, naj se vpiše v milico. Vsi samski moški so stopili v njo.

Vročina je bila neznošna: 40 stopinj v senci. Izčepene patrulje so hodile v strašni vročini po ulicah, osobe poslanistev se je potilo nad šifriranimi tezojškami, vsi konzulati so bili na nogah. Kitajci so po posedali v senci na pragih svojih bajt in opazovali z lokavimi, porogljivimi očmi zbežane, ropotene in upuhane Evropece.

Čemu bi se tudi bali, ko so pa represalije čisto platonične? Po vsem Kitajskem so divjali nemiri. Angleški konzul ni hotel zapustiti Chun-Kinga in moral se je zateči v hram. V Hankeu so bili Kitajci zasedli koncesije in razmesarjena trupla Japoncev so pokrivala tla. V Chian-Kingu so bili študentje zadržali vse hiše inozemcev.

Končno so Kitajci 21. junija vdrli v kitajsko poslaništvo v Parizu in prisilili kitajskega poslanca v Franciji Njegovo Ekscelenco Čang-Loa, da je odpisal brzojavko, v kateri je odobral uporniški pokret in vzpodbujal upornike k novim izgredom.

A kaj so storile velesile? Z mrzlično naglico so pošiljale diplomatske note: »Njegova Ekscelenca doktor Wu, minister pekinške vlade, naj izvoli obrniti svojo pozornost na sovražno vedenje... To je v vsej svoji lepoti zmagoslavje diplomacije, onemogla in miroljubna za vsako ceno. Senator Borah se proglašja — seveda iz velike daljave — za arbitra Azije, on rolni in kriči proti »nelegalnim

pogodbam« in se zavzema za »nedotakljive pravice Kitajske«. Doktor Wu pa se smehljaj ob pogledu na kup diplomatskih not v košu, kamor meče papir in čita pisma s pečatom Moskve, v katerih so izražene čestitke...

★

Kakor večina mož njegove starosti in kakor njegov prijatelj, je tudi grof Robert de Brancelin sklenil navzlic temu ostati v Sanghajju in vpisal se je kot dobrovoljec v milico, kjer so mu glede na njegovo prejšnjo službo priznali častniški čin. Dohim je pa de Brancelin poveljeval patruljam ali stražam na meji mednarodnih koncesij, je ostal de Mervent zaradi svojega konzularnega dela dodeljen generalnemu štabu. Sestajala sta se po službi in iz njunih prvotnih simpatij se je razvilo trdno prijateljstvo.

De Mervent ni hotel več govoriti o lady Hawkstonovi, ker je bil v svoji ršlečnosti spoznal, da skrivaj njegov prijatelj za tem skelečo tajno.

Arsene Barjal je bil tudi v službi. Postal je bil znova Robertov ordonanc.

Prve dni, ko je hodil grof de Brancelin kot častnik po mestu, je ves presenečen opazil, da padajo opeke raz streho nájraje v njegovi bližini. Ko se je tako s težavo izognil tudi strelom, ki je malo manjkalo, da ga niso zadel, je prišel do prepričanja, da to ni golo naključje. In takoj je pomislil na lepo ročico, ki mu je bila nekoč zelo naklonjena in ki jo je morda iz nepravdnosti zavrgel.